CATECHISMVS,

Ofte,

Tsamen-spreeckinghe/ ghemaeckt op den Vrede-handel.

Ghestelt bij Vraghe ende Antwoordt.

Over-ghezet uyt de Fransoysche/ in onze Neder-Duytsche Tale.

Ghedruckt in den Jare onzes Saligh-maeckers JESV CHRISTI 1608.

CATECHISMUS,

Ofte

T'samen-spreeckinghe / gemaeckt op den Vrede-handel.

Vraghe.
Isser een Monarche?
Antwoorde.
Waer isser een die het gheerne wesen zoude.
Vrag: Hoe is zijnen name?
Antw. Io, el Rey.
Vrag. Wat is dat voor ee Dier?
Antw. Hoe? tis een Sanct.
Vrag. In wat Calendrier vintmen zijnen naem?
Antw. Inden Roomschen.
Vrag. Met wat letterë is zijnë name afghemaelt?
Antw. Met swarte letteren.
Vrag. Isset dan een Sanct sonder heylighen dach?
Antw. Geenzins / want hy doet wel meer dä de gemeyne heyligë.
Vrag. Ey / wat doch?
Antw. Hij maect zelfs Heyligë.
Vrag. In wat Almanach vintmen die namen gheschreven?
Antw. Indien des Landts,
Vrag Met wat letteren zijnse gheteeckent?
Antw. Met roode letteren.
Vrag. Waerom met roode letteren?
Antw. Io, el Rey heeftse roode bonnetten ghegeven.
Vrag. Sijnt dä Cardinalen?
Antw. Iaet.
Vrag. Van wat tijtel?
Antw Vandes Beuls swaert.
Vrag. Nu begin ick u te verstaë hoewel ick van tghesLachte van Edipe niet en ben: Maer dezen Sanct doet hy geen mirakele?
Antw. Ja hy zeker.
Vrag. Wat doth?
Antw: Geheel anders als Christus plach te doen.
Vrag. Hoe dat?
Antw. Christus maecte de blinde ziende: ende maect de ziende blint.
Vrag: Met wat medicijne?
Antw. Met gheelsausse.
Vrag. Maer desen Sanct van wat Religie is hy?
Antw. Om ate hebben.
Vrag. Dat is een Religie die gemeyn is / ende hy treftse hier int particulier Maer eer ghoeder trouwen / desen Io, el Rey zoude hij noch wel meynen Monarche te worden?

Antw. Hy hoopet noch al.

Vrag. Gaet zijn hope vast?

Antw. Ghelijck den winde:

Vrag. Waer heeft dese ydele hope lange by den Spagniaerden gheweest?

Antw. Jase / zedert dat Ferdinandus ende Isabelle de nieuwe weerelt ontdect ende ghebonden hebben

Vrag. Wat willen zij daer uyt besluyten / dat zij de nieuwe weerelt ontdect ende gevõdẽ hebbẽ?

Antw. Datse oock d'oude winnen zullen

Vrage. Dat ware wel gepasdiest / dat zoude onghelijck beter wesẽ dan tictelspel: Ey lieve zegt my / wat zeytmen vandẽ Vrede?

Antw. Hy wort ghesmeet.

Vrag. Op wat aembeelt?

Antw. Op den aembeelt van Vulcanus / den rechten Neve vã Pluto.

Vrag. Dat is een dapper smit.

Antw. Neen: Hy is al een hoef Meester / want hy smeet het yser ter wyle het heet is

Vrag. Met desen Vrede / wat zalmen ons geven?

Antw. Omnia al.

Vrag. O onghewoonlijcke mildicheyt!

Antw. Ziet wel toe.

Vrag. Welcke zijn d'oorsaecken van dese overgroote mildicheyt?

Antw. Twee voornementlijck.

Vrag. Welcke zijn deze?

Antw. Grooten noot ẽ Groot bedroch.

Vrag. Welc is hunnen meesten noot?

Antw. Gebreck van ghelt.

Vrag. Dat is zeker een ghroot ghebrec / Godt wilder alle goede Ghesellen voor behoeden: Isser anders niet dat hem deert?

Antw. Jaet:

Vrag. Watte?

Antw. De ghroote quellinghe diemen hem ghedaen heeft op de Spaensche Zee.

Vrag. Anders niet?

Antw. Ja: Oock de schade die zy lydẽ door de navigatie ẽ trafficque / by die van dese Lande op Oost-Indien.

Vrag. Wat isser meer inden weghe?

Antw. Sy vreesen datmen desghelijcken zoude doen op West-Indien.

Vrag. Dat zijn groote saecken ende van ghrooter consequentie voor hunlieden.

Antw. Ja groot ghenoech om de Spaensche Coop-lieden de misse van Requiem te doen singẽ.

Varg. Is dat al? Hebbẽse anders gheen oorzaecken?

Antw. Noch een.

Vrag. Wat is dat?

Antw. Sij vreesen dat wy wel Fransch mochten worden.

Vrag Zoude hier dẽ knoop wel ligghen? hier is onraet: Maer de Koninck van Vranckrijck zoude hij hier toe wel willen verstaen?

Antw. Vriendt hij zoude dit brocxken in swelleghen zonder knauwen.

Vrag. Laet ons nu komen tot de tweede noodtwendicheyt: Zoude hy wel van meeninghe wezen ons te bedrieghen?

Antw. In aller manieren.

Vrag. Waerom zoude hy hem met bedroch behelpen?

Antw. Om dat hy ons met een Leeuwẽ klau niet en heeft connẽ

grypen/

grijpē/daerom zoude hy ons geerne met den Vossē steert geesselen.
Vrag. Maer by wat middel meent hy ons te bedrieghen?
Antw. Hy zoecht ons te betooveren met ien zoeten droom van Vryheyt.
Vrag. Zal hy dencken dat wy alsdan in vryheyt sijn?
Antw. Hy zal wel veel eer ghelooven dat wy sonder Heere leven/ dan dat wy in vryheyt sijn.
Vrag. Wat zal hy meer doen om ons te bedrieghen?
Antw. Hy sal zoecken onder ons te voeren verscheyden opinien eñ corruptien.
Vrag. Tot wat eynde?
Antw. Om te verwecken inwendighe oneenicheden.
Vrag. Onder wat pretext?
Antw. Zoo onder t decsel der religie/ als andere ambitieuse pretensien op de gherechticheden eñ preeminentien vande particuliere Provintien ende Steden.
Vrag. Wien zal hij hier toe gebruycken als principale instrumenten?
Antw. De ghene die hy zal bevinden met de ghierzucht ghequelt te sijn.
Vrag. Wat recepten sal hy ghebruycken om die daer van te genesen?
Antw. Hij zalse tsap van Peruinghe ven.
Vrag. Dat is een excellenten recepte ende van grooter kracht/ want sij en ghenceest niet alleen dē siecken/ maer ooch den Doctoor. Maer wie sal hij daer toe ghebruycken/ om sijn voornemen behendichlijck int werck te stellen?
Antw. De tweede Spyonem Vergilianum?
Vrag. Hoe wordē de voornaemste onder hunliedē ghenaemt?
Antw. Jesuwyten.
Vrag. Wat Beesten sijn dat?
Antw. Het sijn Hyænæ.
Vrag. Waerom me?
Antw. Om dat sij de stemme vā den Herder na conterfeyten/ op dat sij de Schapen te beter soudē konnen bedrieghen/ ende daer na te verscheuren.
Vrag. Wat ambacht doen sij?
Antw. Het sijn Vleesch houwers.
Vrag. Waer van?
Antw. Van d'onnoosele sielen.
Vrag. Waer aen ziet men dat et Vleesch houwers sijn?
Antw. Om dat sij ghemeenlijck krauwen/ eer sij doot steken.
Vrag. Ghy noemtse Vleeschhouwers alle gelijck: Maer wat is eygenlijk te seggen Jesuwyt/
Antw. Dat beteeckent even zo veel/ als den laetsten stront die dē Antechrist ghescheten heeft.
Vrag. Gy praet van stront:
Antw. In hun kele.
Vrag. Maer sijn de Jesuwyts hier toe bequamer als andere?
Antw. Jase/ want sij hebben de konst om de conscientie van Godt af te keeren/ ende hun zelvē daer van meester te maken.
Vrag. Wat maken sij dan van soodanighe menschen die sij also ghewonnen hebben?
Antw. Sy maken daer vā Catholijcken/ van hun gezintheyt.
Vrag. Maer wat voordeel sullen zoodanige Catholijckē meer hebben als d'andere?
Antw. Sulck voordeel/ als Cyclops beloofde aen Ulissem/ dat was/ dat hy laetst verslondē soude worden.

Hyænæ zijn Dieren/ ghegenereert vā een Luypaert ende een Leeuwinne/ de Wolven bijna ghelijc nochtās schadelijck/ dat sij niet alleen wreede/ maer ook zeer subtijl zijn.

worden.
Vrag. Maer oft sy eenige personen van credit ende aensien vonden/ op de welcke sy niet en konden zeggen/ wat sullen zy die leeren?
Antw. Spaensche Vygen eten.
Vrag. Zyn sy meester van dat spel?
Antw. Ja sy in trouwen/ sy souden yemant wel 45 ende een loopende kaets voor uyt gheven/ en tspel even wel winnen.
Vrag Nu om wederom tot de zake te komen Yo, el Rey sal hy avontueren de Peys wel willen handt haven?
Antw. Tspyt hem veel te seer.
Vrag Watte?
Antw. Dat hy gedwonge wort zulcken schoonen huyt te verlate.
Vrag Hoe heet dien huyt?
Antw De Melck koe van Hollandt.
Vrag Zal hy dan pooghen die wederom te krygen?
Antw Wel soud' hy niet?
Vrag Om daer toe te gheraken wat sal hy doen?
Antw. Hy sal soecken met looshz alle suspitie weeh te nemen/ ende ons wys te maken dat alle dinck meucken is.
Vrag Wat sal daer uyt volgen?
Ant Hy sal ons soecken te bedriegen met eenen gevepnsden vrede.
Vrag Maer hy sal (moghelyck) conscientie maken synen eedt te breken.
Ant Den grooté Luander van Roomë sal hem daer van lichtelyck absolveren.
Vrag Heeft hy daer so grooten credit?

Ant Ja hy/ want in syn conclave representeert hy den persoon vanden eersten Heylighen Geest.
Vrag Maer desen groten Geptendryver / is hy soo milde met syn absolutien?
Ant Ja hy/ ende met syn benedictien mede.
Vrag Hoe verkrychtmen sodanighe absolutien?
Ant Mits ghevende silver voor was ende loot.
Vrag. Dat is een fraeye Alchemisterne/ maer segt my (ic bidts u) vergheeft hyt altemael?
Ant Ja al waert dat ghy u eygen Moeder ghesoent hadt:
Vrag Maer hoe geeft hy de benedictie?
Ant Hy maeckt een Cruys met twee vingheren.
Vrag Waer toe is sulc ee cruys goet?
Ant Om de vlieghen te verjagë inden Somer.
Vra. Gargantua en heeft noyt van soodanighe remedie ghewe- ten/ anders soude hyse mede ghebruyckt hebben. Maer laet ons nu weder keeren tot ons voorgaende propoost van desen ydelë vrede.
Ant Ick bens te vreden.
Vra. Ghenomen den Koninck van Spagnië hadde wat quaets inden sin / den Eertshertoghe en zal hem hier in niet volghen willen?
Ant Waeromme?
Vra. Om dat den Eertshertoghe een zeer goedertieren Prince is/ ghelyck sy zeggen.
Ant De merckteykenë eñ d'overblyfselen van zyne goedertierenheyt zyn te zien buyten de poortë

tot Brussel.
Vra Wat verstaet gy bij dover-blijfselen?
Ant: De beenderen van de jonghe dochter die hij daer levendich heeft doen begraven.
Vra: Maer die zal metter tijdt vergeten worden.
Ant De memorie van een overgroote wreede daet bringht met haer een eeuwighe gedachtenisse.
Vrag: Maer sij zeggen zelfs dat het qualijck ghedaen is/
Ant: Ja / daerom : om dat zijt niet meer doen en mogen.
Vra: Oock mede de Ghemeente en zal haer (moghelijck) nu zoo lichtelijck/ als wel in voorleden tijden/ niet laten bedrieghen/om dat sij veel quaden ontkomen sijn.
Ant: Maer een korte vreucht/ die teghenwoordich is / doet altemet de voorgaende lanckduerighe pijne vergeten.
Vra: Dat is een praetken voor den vaek.
Ant: Men poocht ons int slaep te wieghen.
Vra: Tot wat eynde?
Ant Om ons alsdan te beter ketenen van een onverdraechlijck juck der dienstbaerheyt ende slavernije aen de beenen te worpen.
Vra: Waeromme hoortmense dan spreken?
Ant: De gene die zulcx goet vinden weten waeromme / ende hebben hun redenen.
Vra: Wat redenen?
Ant: De groote swaricheden die daer ontstaen uyt donstandicheden van een swaren ende lanckduerighe Oorloghe.
Vra: Maer de gerechticheyt van de saecke is een groot behulp der circonstantie der selver?
Ant: Dat is waer/ want den ermen des Heeren en is niet verkort om de sijne te helpen
Vra: Dewyle men goet gevonden heeft met henlieden te spreken hoe salmen dese handelinghe beginnen?
Ant: Laet ons handelen als met soodanighe / die van meeninghe sijn ende voor hebben ons te bedrieghen/indien sij konnen.
Vra. Maer wij sullen wel sodanighe conditien bedinghen/datse ons niet en sullen konnen bedrieghen.
Antw Ick ghedrage mij aen den Poet Plautum die sept:

Qui cavet, vix cavet,
Cum etiam cavet,
Et jam cavisse ratus
Sæpius cautor captus est.

Dat is te zeggen:

Die sich wil wachten voor bedroch/
En wacht sich nau ten vollen noch/
Hoewel hy schoon zich wachtet:
Als hy meent vry zyn van den strick/
Zoo wort hy noch ghevanghen dic/
Hoe nau hy daer op achtet.

Vrag.

Vra. Maer zeght mñ eyndelijck/ waerom heeft den Prince Mauritius zulck misshaghen in desen Peys?

Ant. Om dat hij die houdt voor een compact tot dienstbaerheydt ende slavernije.

Vra. Heeft hij noch eenighe byzondere meer?

Ant. Ja seer groote.

Vra. Welcke doch?

Ant. Om datse zijn Vader vermoort hebben.

Vra. O grouwelijcke daet! maer die ons geerne dē Vrede aenpreken souden/ zeggen dat de toelatinge van een absolute Vryheyt/ een groot voordeel waer voor dē staet van dese landen / om ons te bedrieghen: Ic wil dat Io, el Rey ons noch wel andere prerogativē toestaen zoude.

Ant. Ja hū.

Vra. Welcke doch?

Antw. Dat wy met dē name vā goede onderdanē zouden verciert worden.

Vra. Dat is tselve dat de Griecken met Alexander de Groote accordeerden.

Ant. Dat is waer.

Vra. Wat souden wij dan hebben?

Ant. Tgroote lot van Brugge.

Vra. Wat was doch dat?

Ant. Niet.

Vra. Wel wat salt dan wesen/ niet/niet/ in materie vande transubstantatie/ is soo veel als

Ant. Vier / vyer/ vlamme/ ende bloet.

Vrag. Voor wien doch?

Antw. Voor de arme Geusen.

Siet dan toe ghy arme Geusen/ Godt wil u bewaren ende beschermen voor alle quaet ende bedrogh: Amen

Amen.

